

ZBIÓR
RAPORTÓW NAUKOWYCH

Pedagogika. Najnowsze badania
naukowe.

Teoria, praktyka

Poznan

30.03.2015 - 31.03.2015

Część 1

СБОРНИК
НАУЧНЫХ ДОКЛАДОВ

Педагогика. Актуальные научные
исследования.

Теория, практика.

Познань

30.03.2015 - 31.03.2015

Часть 1

U.D.C. 37+082
B.B.C. 94
Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103
e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zl.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. „Pedagogika. Najnowsze badania naukowe. Teoria, praktyka„ (30.03.2015 - 31.03.2015) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 120 str.
ISBN: 978-83-65207-09-8 (t.1)

Zbiór raportów naukowych. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 30.03.2015 - 31.03.2015 roku. Poznan.
Część 1.

U.D.C. 37+082
B.B.C. 94

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane.

Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

Pisownia oryginalna jest zachowana.

Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkiem jest odniesienie do zbioru.

Warszawa 2015

ISBN: 978-83-65207-09-8 (t.1)

"Diamond trading tour" ©

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ 13. ПЕДАГОГИКА. (ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ)

1. Білавич Г.В., Чубата О.В. 6
РОЗВИТОК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЗА-СОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
2. Кохан І.І. 9
ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
3. Сегеда Н.А. 12
РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК МЕТАПРИНЦИП ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ВИЯВЛЕННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРА НА ІНТЕГРАТИВНИХ УРОКАХ МИСТЕЦТВА
4. Клубенко Ю.С., Кананчук Л. А. 17
ТРЕНИНГ КАК УСЛОВИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЭТНОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
5. Кутропська Г. О. 19
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ СПРИЯТЛИВОГО СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЛЕКТИВІ
6. Богданець-Білокаленко Н. І. 23
ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ТВОРІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
7. Чернов В. 27
ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ В СРСР У 50-90-ТІ РОКИ ХХ СТ.
8. Stukalenko ZM 36
INFLUENCE OF PROFESSIONAL TRAINING ON PROFESSIONAL TOLERANCE OF FUTURE MUSICAL ARTS TEACHERS
9. Абрамовских Н.В., Якоб С.А. 39
НАПРАВЛЕНИЯ И ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ВУЗА С ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ
10. Арапов О.В. 46
ВЗАЄМОДІЯ ШКОЛИ І ВУЗУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жигайло Н. І. Роль керівника у формуванні соціально-психологічного клімату в колективі [Електронний ресурс] / Н. І. Жигайло // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. – 2012. – Вип. 2(1). – С. 374-383. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvldu_2012_2\(1\)_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvldu_2012_2(1)_46.pdf)
2. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник / Л. М. Кармушка. – К.: Либідь, 2004. – 424 с.
3. Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті / В. В. Крижко. Запоріжжя: Просвіта, 2003. – 272 с.
4. Редько С. І. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі [Текст]: навч. посіб. / С. І. Редько; Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т лідерства та соц. наук. – К.: Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. – 39 с.
5. Супряга Т. В. Забезпечення сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі загальноосвітнього навчального закладу [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Супряга, Я. В. Бабенко; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – 203 с.
6. Шакірі М. К. Основні засади формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі [Електронний ресурс] / М. К. Шакірі // Наукові праці МАУП. Сер.: Економічні науки, Психологічні науки. – 2013. – Вип. 2. – С. 145-150. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npmaupe_2013_2_28.pdf

Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

**ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ТВОРІВ
У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Анотація

У статті охарактеризовано жанри дитячого фольклору від колискових, примовлянок, дитячих віршиків-пісеньок до казок та приказок і прислів'їв. Окреслено їхній вплив на розвиток мовлення, образного мислення дитини.

Ключові слова: колискова, примовлянка, віршики-пісеньки, скоромовки, казка, прислів'я, приказка.

The use of folklore during work with preschool children

Annotation

This article describes genres of children's folklore starting from lullabies, primovlyanok, nursery rhymes, songs and stories ending by sayings and proverbs. Their impact on language development, child's creative thinking is outlined.

Keywords: lullaby, primovlyanka, poems, songs, patter, tales, proverbs, sayings.

Фольклор має вагомий вплив на розвиток дитини від самого її народження. Найпростіше уявлення про світ добра маленька дитина отримує *з колискових пісень* – невеликих римованих творів, співаних мамою чи бабусею. Це перші уроки духовності, моральності, що засвоює дитина, з'явившись на світ. Головна їх функція – допомогти матері заколисати дитину, тому вони такі мелодійні та поетичні. Через колискову пісню дитина пізнає світ. Характерною ознакою колискової є те, що вона вирізняється неповторністю імпровізацій, оскільки кожна мама, бажаючи бачити свою дитину здоровою, щасливою, додавала до тексту щось своє, дуже важливе з її погляду.

Таким чином, здавалося б, із простенької пісеньки, дитина вже долучається до національних цінностей через психосприймання матері, мелодію і поетичний зміст слова. Адже мова індивідуалізована мовленням матері чи бабусі, розкриває досвід цілого народу, в якого є притаманні тільки йому особливі слова – значущі саме для цього народу, як носія певної культури. Вслухатися тільки: «хата моя, біла хата, рідна моя сторона, пахне любисток і м'ята, мальви ростуть край вікна» (Дмитро Луценко). Слова-знаки національної культури – один із чинників, який об'єднує носіїв наявної культури. Культурно-естетичні асоціації формують концепти слів. Інакше кажучи, крім лексичного значення у слові є ще додаткові своєрідні значення – концепти. Тобто, ідеалізація об'єкту через суб'єктивне сприймання нашої психіки. Слова-знаки, які містяться в колискових, приказках, прислів'ях, загадках тощо, можуть зіграти якісну функцію в інтеграції дитини в рідну культуру.

Звичайно, частина слів-знаків сприймається дещо архаїчно з погляду сучасного урбанізованого оточення (біла хата, піч, козак, вітряк, верба, ставок, кладочка). Але подібні слова потрібні сучасній дитині, аби відчувати зв'язок з минулим свого народу. Знакові слова залишаються значущими для нашої культури і сьогодні. Вони зрозумілі й доступні дитині завдяки фольклору, який допомагає закоріювати дитину у національне розуміння, пробуджує відчуття свого, рідного. Таким чином, студенти повинні знати види колискових, вміти відтворювати їх з пам'яті.

За колисковими можна назвати *примовлянки*, які немовля чує з вуст близьких людей, під час годування, перший кроків та ін.. Цікаві зразки примовлянок подає Н. Дзюбишин-Мельник у хрестоматії «Золотий колосок» та Н. Богданець-Білокаленко у хрестоматії «У барвистому віночку».

Примовлянки у ранньому віці мають неоціненне значення у всебічному розвитку малюка: вони виконують практично-діяльну, виховну й мовленнєву функції. Повтори, звуконаслідування формують мовлення малої дитини.

З раннього віку широко використовують дитячі *віршички-пісеньки*. Вони невеличкі за обсягом, іноді можуть бути на два рядка. Такі віршички-пісеньки не лише розважають, розвивають пам'ять та інтерес дитини, а й розкривають елементи національних традицій праці та діяльності людини через алегоричні образи птахів, тварин, рослин, квітів. Як-от, найвідоміші з народного фольклору для дітей: «Два півники, два півники», «Ходить гарбуз по городу», «Я лисичка, я сестричка», «Танцювала риба з раком», «Дошч іде, аж із стріхи капає», «Танцювала баба з дідом», «Поросятко груші трусить» [1] та інші.

Далі малу дитину знайомлять *казками*. Спочатку – з кумулятивними (з італійської – нагромадження) такими як «Колобок», «Ріпка», «Рукавичка», де однотипні дії повторюються і це сприяє розвитку пам'яті у дітей, усвідомленню найпростіших залежностей явищ у навколишньому світі. Згодом читають дитині казки, слухаючи які, дитина починає розуміти що таке добро і зло. У нею формується думка, що добрі вчинки, зокрема готовність прийти на допомогу, дбайливе, доброзичливе ставлення до живої природи, тобто – Добро в усіх його проявах завжди породжує добро в перемагає зло. Трохи старших дітей знайомлять із соціально-побутовими казками. Загалом, поетика казок сприяє естетичному вихованню дітей, формує художній смак, творче уявлення, любов до рідного слова.

Отже, саме фольклорні твори формують у дитини національну художньо-образну картину світосприймання. Адже у примовлянках, пісеньках, казках, легендах

та інших видах дитячого фольклору трапляється так багато знакових для українців слів: калинонька, чорнобривець, рута-м'ята, біла хата, сопілка тощо.

Спинимось на говірних жанрах *прислів'ях та приказках*. Вони окрім пісненого ритму, грайливості та дотепності, виражають смислове навантаження; прихований внутрішній філософсько-виховний підтекст. Маємо на увазі.

Етимологічне трактування прислів'їв, приказок полягає у спільному префіксі «при», який означає «бути при слові, при казці». Тобто, виявляється безперечна потреба прислів'я, приказки саме в розкритті естетично-смиислового, морального, національного осмислення предмета чи явища в дидактичному контексті. Сприйняті на слух чи прочитанні самостійно прислів'я і приказки активізують мислительний процес дитини, розвивають уяву про навколишню дійсність.

Художня витонченість, «округлість» завершеності фрази наближає прислів'я, приказки до афоризмів – стійких фразеологізмів, якими багата українська мова. Вживання їх у мовленні збагачує індивідуальне самовираження мовця, а також впливає на культуру внутрішнього світосприймання. Сократові належить вислів: «Заговори, щоб я тебе побачив». І чим раніше людина усвідомить прагнення розвивати і збагачувати своє мовлення, тим досконалішою особистістю вона буде у суспільстві. Саме в цьому полягає першочергове призначення дитячого фольклору.

Варто акцентувати увагу вихователів, педагогів на авторському використанні приказок і прислів'їв, казок, колядок тощо. З народних вуст вони поступово посіли вагомий щабель у художніх творах письменників дитячої літератури, зокрема, Володимира Винниченка, Олени Пчілки, Михайла Стельмаха, Всеволода Нестайка та багатьох інших. До речі, Іван Франко називав прислів'я та приказки скарбом нашої мови, «коштовними перлинами».

Малі жанри фольклору з давніх часів використовуються в педагогіці. К.Ушинський підкреслював їх важливу роль для розвитку малої дитини: З одного боку – за своєю формою вони корисні для навчання рідній мові, а з іншого, – за змістом – сприяють ознайомленню з життям народу, вихованню [4].

Науково-методична грамотність вихователя, вчителя неодмінно сприятиме правильному формуванню у свідомості дитини загального теоретичного визначення прислів'їв, приказок та інших фольклорних жанрів. Дитина усвідомлює, що прислів'я – це вислів, який у вигляді ритмічно побудованого чи заримованого речення передає багатовікові спостереження людства, окремого народу. Це поведінкові стосунки між членами родини, обрядовий досвід і традиції, спілкування з природою, праці, будь-які явища, що мають вираження мудрим словесним узагальненням, яке навчає. Чимало прислів'їв і приказок не втратило актуальності вже цілі століття. Дітям притаманна природна обдарованість, образне мислення, розвитку якого великою мірою сприяють прислів'я, приказки, загадки та ін.

До малих жанрів фольклору належить *ізагадка*. Значну увагу загадкам, особливо народним, надавали К.Ушинський, Є.Тихеева, Є.Водовозова. Зокрема К.Ушинський вважав, що відгадування загадок для дітей – це можливість вправлення розуму, корисна розумова вправа «...я дивився на загадки як на мальовничий опис предмета. Яка жива і корисна бесіда може бути закріплена в душі дитини такою загадкою» [4, 245]. Загадки розвивають мислительні процеси у дітей: аналіз, синтез, узагальнення, міркування; вони навчають самостійності мислення. Своєю оформле-

ністю загадки сприяють розвитку мовлення дитини, поетичному сприйманню навколишнього оточення, естетичному вихованню. Наведемо приклади загадок: «Сидить у куточку і тче сорочку» (павук), «Повен хлівець білих овець» (зуби), «Завжди в роті, а не проковтнеш» (язик) [1, 15].

І, звичайно ж, з логопедичною метою використовують *скоромовки*, які допомагають вправляти дітей у вимові складних звуків та слів рідної мови:

«Бурі бобри брід перебрали,

Забули бобри забрати торби» [1, 16].

Малим жанрам фольклору притаманні невеличкий обсяг тексту, доступність змісту, захоплюючий ігровий сюжет, при цьому використовують художньо-образувальні засоби мови. Фольклорні твори відзначаються виразністю, ритмічністю, легкістю для запам'ятовування. Таким чином, за своїми специфічними рисами фольклор слугує ефективним засобом естетичного та мовного розвитку дітей.

За допомогою методики практичних вправ потрібно навчати малих дітей вживати прислів'я у власній мові, користуватися скоромовками, загадками, тому, що вони збагачують мовленнєвий рівень, роблять його образним, живим і цікавим. Цьому буде слугувати особистий приклад вчителя, вихователя. За участю педагога ці фольклорні зразки повинні бути цілеспрямованим заохоченням до заучування напам'ять художньо-образного вислову на ту чи іншу тему. Добрий наставник-педагог постійно підтримує дітей, спонукає їх до спорадичного згадування, відновлення в пам'яті прислів'їв і приказок та вводити в лексику не епізодично, а систематично. Малі жанри фольклору позитивно впливають на образне мислення дитини, мовленнєві здібності та розкривають талант і творчість у формі малювання, вишивки, графіки та інших видів мистецтва.

Література:

1. Богданець-Білокаленко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах / Упор. Н.І. Богданець-Білокаленко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728с.
2. Гавриш Н. Художня література в освітньому процесі: сучасні технології / Наталія Гавриш // Дошкільне виховання. – 2011. – № 2. – С. 4-9.
3. Золотий колосок. Збірка фольклорних і літературних творів для роботи з дітьми у дошкільних закладах за програмою «Дитина» / Упор. Н.Дзюбишина-Мельник. – К.: Освіта, 1994. – 623с.
4. Ушинський К.Д. Рідне слово. Книжка для тих, хто навчає / К.Д. Ушинський // Вибр. пед. тв.: В 2т. Т.2. – К.: Рад. шк., 1983. – 359с.

ПОД- СЕКЦІЯ 1. Воспитание и образование.
УДК 37 (47+57) «1950/1990»

Борис Чернов

канд. пед. наук, профессор,
Переяслав-Хмельницький ДПУ
імені Григорія Сковороди
Україна

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ В СРСР У 50-90-ТІ РОКИ ХХ СТ.

*Сучасне завжди на дорозі
з минулого в майбутнє.
О. Довженко*

Анотація. На підставі аналізу джерельної бази прослідковується розвиток освіти, зокрема і географічної, в СРСР, у складі якого була Україна, другої половини ХХ ст. Отримані дані показують, що СРСР, будучи одним з лідерів світу за рівнем освіченості, розвитком науки і техніки – займав 3-тє місце після США і Канади, – а у 1991 р., за оцінками ЮНЕСКО, займав вже за рівнем освіченості 28 місце, за коефіцієнтом інтелектуалізації молоді – 45, науки – 53, рівнем життя – 78 місце. Намічено дослідження з'ясування причин цього стану освіти.

Ключові слова: СРСР, лідерство в освіті, науці і техніці, втрата лідерства наприкінці ХХ ст.

Аннотация. На основе анализа источников прослеживается развитие образования, в частности и географического, в СССР, в составе которого была Украина, второй половины ХХ ст. Полученные данные показывают, что СССР, являясь одним из лидеров мира по уровню образованности, развитию науки и техники – занимал 3-е место после США и Канады, а в 1991 г., по оценкам ЮНЕСКО, занимал уже по уровню образованности 28 место, за коэффициентом интеллектуализации молодежи – 45, науки – 53, уровню жизни – 78 место. Намечено исследование установления причин этого состояния образования.

Ключевые слова: СССР, лидерство в образовании, науке и технике, потеря лидерства в конце ХХ ст.

Сучасна цивілізація входить в епоху особливого прогресу, специфіка якого полягає в значному посиленні нового джерела розвитку. «Його сутність – у нових технологіях виробництва і генерування знань, обробки інформації та символічної комунікації. Виникає нова антропосоціальна структура, обумовлена становленням нового способу розвитку людської цивілізації, яку по праву називають техногенною. Її характерні риси – самоорганізація, саморозвиток і креативне мислення. Ця обставина стимулює інноваційний вектор розвитку соціуму, в якому визначальне місце мають посідати освіта і наука» [14, с. 5]. За цих умов важливо звернутись до аналізу минулого досвіду організації навчального процесу в школі, що допоможе уникнути помилок і прорахунків у підготовці нової генерації юних громадян країни, коли